

ЛИНГВОКОГНИТИВНИ, ИНТЕРКУЛТУРНИ И СОЦИОЛИНГВИСТИЧНИ ОСОБЕНОСТИ НА НЕМСКИТЕ ЛЕКСИКАЛНИ ЕДИНИЦИ, СЪДЪРЖАЩИ СУФИКСОИДА -WEISE

Елена Николова-Кискинова

*Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“
Медицински университет – Пловдив*

Резюме. Във фокуса на настоящото изследване попадат лексикалните единици, съдържащи суфиксоида *-weise*, представени в един по-широк екстралингвистичен аспект. Категорията обединява в себе си две подгрупи: от една страна, думи, означаващи обективна характеристика на случващото се в изречението, а от друга – думи, изразяващи субективното отношение на говорещото лице към съдържанието на изречението. Словоформите от втората подгрупа модифицират по своеобразен начин значението на цялото изречение и се характеризират с подчертано комуникативна значимост, емоционална наситеност, субективна нюансираност и мотивираност.

Поставя се акцент върху интердисциплинарните направления: лингвокогнитивно, културологично и социолингвистично, за да се използват максимално възможностите, които те предлагат за допълване и задълбочаване на семантичния анализ на изследваните думи и спецификите на тяхната употреба.

Статията обобщава резултатите от анкета, проведена както сред носители на езика, така и сред изучаващи немски като чужд език в различна езикова и културна среда, отчитайки реакциите им, базирани на езиков усет в една и съща комуникативна ситуация.

Анализът недвусмислено потвърждава схващането ни, че като неделима част от когницията езикът отразява взаимодействието между комуникативните и социално-културните фактори.

На базата на установените закономерности би следвало да се разработи концепция, която да подпомогне изучаващите немски като чужд език в овладяването и употребата на изследваните лексикални единици.

Ключови думи: когнитивна лингвистика; социолингвистика; модални думи

Като неделима част от когницията, езикът е „отражение на взаимодействие между психичните, комуникативни и културни фактори“ (Chenki 2002, 342). Реализирането му се базира на психологически механизми и процеси. Именно

това е отправна точка за обособяването на когнитивната наука като самостоятелна и като направление, оказващо влияние върху редица други научни области, включително и върху лингвистиката.

Според В. Евънс, Б. Берген и Й. Зинген когнитивната лингвистика изследва взаимоотношенията между човешкия език, съзнанието и социофизическия опит на човека (Evans 2006, 2). Т.е. езиковите категории се разглеждат на фона на общите когнитивни, перцептивни и физически способности на човека. Неслучайно според Чомски (Chomski 2012) езикът бива характеризиран като „огледало на ума“. Наред с това изследването на човешките знания е немислимо без помощта на езика. Той е неделима част от общите когнитивни процеси и е резултат от тях. Неговото развитие се обуславя от функционирането на човешката памет, логическо мислене, въображение, възприятие, способност за усвояване и използване на знания, планиране и разрешаване на проблеми. Т.е. езикът не може да бъде разглеждан като автономна подсистема, а по-скоро като „еписомен на когницията“ (Schwarz 2008, 53). В този нов подход все по-ясно се очертават връзките между лингвистично и екстралингвистично значение и се търсят начини за обяснение на езиковите прояви чрез неезикови явления и процеси.

Точно това ще се опитаме да направим и ние в настоящата статия – да изясним езиковите специфики на тази отворена група от лексикални единици, съдържащи суфиксоида *-weise*, посредством екстралингвистични характеристики.

Категорията обединява в себе си две подгрупи: от една страна, думи, означаващи обективна характеристика на случващото се в изречението, а от друга – думи, изразяващи субективното отношение на говорещото лице към съдържанието на изречението. Словоформите от втората подгрупа модифицират по своеобразен начин значението на цялото изречение и се характеризират с подчертано комуникативна значимост, емоционална наситеност, субективна нюансираност и мотивираност.

Във връзка с посочените по-горе акценти бе изготвена и проведена анкета, в която са включени по-изявени представители на изследваните лексикални единици. Целта на анкетното проучване е да установят езиковата интуиция, първосигналните реакции на информантите в определени комуникативни ситуации, да регистрира избора им на една или друга дума, доверявайки се на езиковия им усет. Важно е да отбележим, че реакциите на анкетираните ще бъдат продиктувани не само от езиковото усещане за коректен изказ. Подсъзнателно или съвсем осъзнато те ще се доверят на всички други свои познания – културни и социални, както и на натрупания си житейски опит.

За адресати са избрани:

- носители на езика;
- чуждестранни студенти и работещи в различни сектори, ползващи немски език в ежедневието си;
- български обучаеми, изучавали немски във и извън немскоезична среда.

Включените в анкетата носители на езика са от Германия, Австрия и Швейцария, за да се провери дали част от посочените в речниците представители на изследваните единици действително ще покажат ареална обвързаност.

Чуждестранни студенти са привлечени поради евентуалните различия в културен и социален аспект, които вероятно ще окажат своето въздействие върху езиковите им реакции и подбора на различни лексикални единици в една и съща комуникативна ситуация.

Групата на участващите в експеримента български студенти се състои от две подгрупи: първата включва обучаеми, изучавали немски език в България, а втората – обучаеми, продължили с овладяването и употребата на езика в немскоезична среда.

Спектърът на анкетираните е толкова широк, за да се уловят всички възможни фактори, влияещи върху усвояването на даден език и неговото използване, което ще допринесе за постигане на детайлност и дълбочина на картината.

Една от най-интересните задачи в анкетата е тази, при която думите, окончаващи на *-weise* (*bedauerlicherweise, ehrlicherweise, kontrollierenderweise, überflüssigerweise, boshafterweise*), трябва да се съотнесат семантично към изброените метафорични изрази (*Asche aufs Haupt streuen, die Büchse der Pandora öffnen, Eulen nach Athen tragen, Hand aufs Herz legen, etwas/jemanden mit Argusaugen bewachen*). Умелото боравене с идиоми и метафорични фрази показва висока степен на владееене на съответния чужд език и неслучайно те често са предмет на изследване в чуждоезиковото обучение.

Още Аристотел в своето съчинение „За поетическото изкуство“ предлага първото философско обяснение за метафората като: „пренасяне на чуждо име върху даден предмет – или от род върху вид, или от вид върху род, или от вид върху друг вид, или по аналогия“. Следователно същността на метафората се свежда до пренос на значение, и то в определена посока – от буквално към преносно, който води до наслаяване на значенията. Необходими са познание и опит, за да се създаде връзка между различни семантични полета. И когато тази връзка, базирана на определена асоциация, е достатъчно силна, се раждат метафорични значения. Те могат да бъдат общовалидни или пък да съществуват в различни културни среди.

Т.е. появата на метафората се базира на психологическа асоциация, която в голяма степен е културно обусловена. Затова съвсем основателно я разглеждаме като свързващ елемент между двете направления – лингвокогнитивно и лингвокултурно. Ако първото стои в основата на възникването на метафората, то второто обуславя нейната употреба в различни културни рамки.

Най-разнообразни асоциации предизвиква метафоричният израз *Eulen nach Athen tragen* („да носиш сови към Атина“ = да извършваш излишни действия). Необходими са общи познания, за да се разбере метафоричното значение на израза и да се свърже със семантиката на съответната лексикална единица.

Не всички участници са разпознали совата като символ на богинята Атина, покровителка на града, или като символ на мъдростта с препратка към Гърция като люлката на мъдростта. Вероятно затова са се получили и комбинации на израза с *bedauerlicherweise* (за съжаление), *boshafterweise* (злонамерено), *kontrollierenderweise* (под контрол) и *ehrlicherweise* (честно, честно казано).

Тук е възможна и друга асоциация предвид факта, че върху сребърните монети на Атина е била изобразена совата (т.е. излишно е изпращането на сребърни монети на богата Атина), която обаче не променя значението на израза.

В хода на времето въз основа на тази поговорка са се появили и други по-словници като „да носиш крокодили в Египет“ или по-съвременни варианти на местно ниво за немски например „да носиш вода към Рейн“, „да носиш бира в Мюнхен“, „да пренасяш торф в блатото“ и др.

При *Asche aufs Haupt streuen* (посипвам си главата с пепел) преобладаващата част от анкетираните са избрали *bedauerlicherweise* (за съжаление), но наред с това са маркирани и *überflüssigerweise* (излишно, ненужно), *boshafterweise*, дори *ehrlicherweise* и *kontrollierenderweise*.

Подобни са и резултатите при *die Büchse der Pandora öffnen* (отварям кутията на Пандора) – 60 % асоциират по подразбиране с *boshafterweise*, но около 16 % са избрали *bedauerlicherweise* и 13 % – *überflüssigerweise*. Дори установяваме и избор на *kontrollierenderweise* (7 %) и *ehrlicherweise* (4 %), за които наистина не намираме обяснение.

Изразът *etwas/jemanden mit Argusaugen bewachen* (наблюдавам нещо/някого неуморно; не изпускам нещо/някого от очи) отново ни препраща към гръцката митология. 68 % тук съвсем естествено са маркирали *kontrollierenderweise*, показвайки познаване и семантична мотивираност на избора. 14 % са отбелязали *bedauerlicherweise*, 7 % – *überflüssigerweise*, и други 7 % – *boshafterweise*, което все още би могло да бъде обяснено вероятно като мотивирано при смяна на гледната точка (от страна на контролирания), макар че това не им помага да стигнат до правилното значение. 4 % са избрали *ehrlicherweise*, което ни кара да мислим, че не познават съответния израз и не съумяват да декодират вложения в него смисъл.

Най-категорично единодушие е постигнато при израза *Hand aufs Herz legen* (с ръка на сърце) като съответстващ на *ehrlicherweise* (честно казано) – явно, действие, което във всички култури се тълкува еднозначно.

Традиционно метафората се свързва с литературата, поезията и употребата ѝ е продиктувана от две основни причини: от една страна, като смислопораждаща фигура, а от друга – като средство за засилване въздействието на речта. Но тя не е само реторическа фигура. В когнитивен аспект метафората се възприема като важен инструмент на човешкото познание, като начин за осмисляне на действителността, като механизъм за лесно запаметяване или пък за успешно припомняне на усвоени преди това знания, както и като средство за изразяване на емоции.

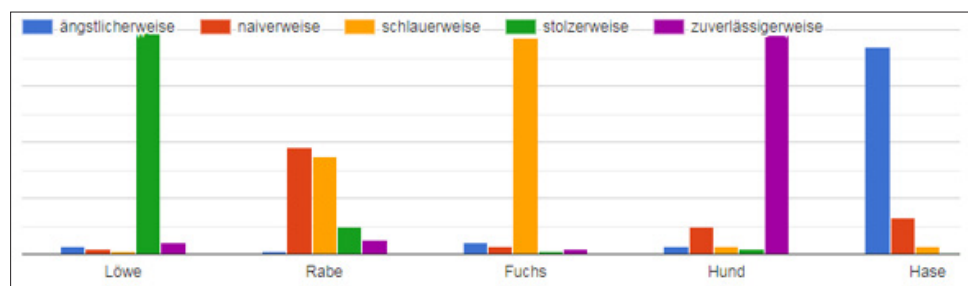
В условието на една от задачите в анкетата са включени думи като *ängstlicherweise*, *naiverweise*, *schlauerweise*, *stolzerweise*, *zuverlässigerweise* и няколко животни от басни (Fabeltiere) – Löwe (лъв), Rabe (гарван), Fuchs (лисица), Hase (заек) и Hund (куче), като целта е да се провери какви асоциации, респ. комбинации от конкретна дума и животно ще направят информантите.

Какво показват резултатите? Ако при лъв и лисица реакциите на анкетираните почти съвпадат (Löwe – *stolzerweise*, Fuchs – *schlauerweise*), то при гарван наблюдаваме почти равнопоставеност между избора на *schlauerweise* и на *naiverweise*, които всъщност са антоними. За да си изясним този резултат, се насочваме към символиката на гарвана в различните култури.

В гръцката митология е свързан с дълголетие и е приет за свещена птица, птица на познанието, на мъдростта. Може би това е логичното обяснение за реакциите на част от анкетираните, маркирали *schlauerweise*.

Друга част, вероятно повлияни от басните на Езоп, възприемат гарвана като олицетворение на глупост и наивност, поради което са отбелязали *naiverweise*.

Немалко на брой са избрали *stolzerweise*. В търсене на обяснение за това открихме, че в китайската митология гарванът означава власт.



Фигура 1. Асоцииране на избраните модални думи с животни от басни

Някои участници са предложили съвсем други думи от изследваната категория, което ни накара да потърсим, респ. да открием повече детайли за символиката на тази фигура (фигура 1):

sündigerweise – в християнството гарванът се асоциира с греха, грехопадението; *unglücklicherweise* – в египетската митология символизира разруха и нещастие; *verräterischerweise* – с измама и предателство гарванът се свързва в юдаизма; *schwatzenderweise* – според легендата за Аполон гарванът бил наказан заради бърливостта му; *einsamerweise* – в някои култури олицетворява самота и отшелничество; и *stehlenderweise* – като символ на крадлива фигура.

Това е красноречив пример за културнонационалната специфика на езиковите образи, символи и знаци, т.е. за взаимовръзката между мислене и език в различна културна среда.

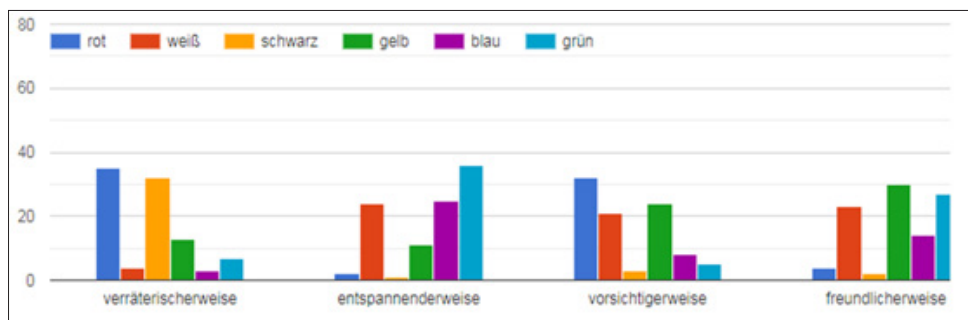
В анкетата е включено и упражнение, при което анкетираните трябва да комбинират лексикалните единици, съдържащи суфиксоида *-weise*, с някой или някои от посочените шест цвята, като изхождат от емоциите, които те предизвикват у тях.

Асоциирането на дадена дума с конкретен цвят всъщност се опира на съчетанието между мисъл и опит, като най-често преминава през определени емоционални реакции.

Някои цветове са дълбоко вкоренени в съзнанието на хората и тяхното възприятие се свързва недвусмислено с конкретно емоционално изживяване, като в различните култури тези усещания могат да бъдат различни.

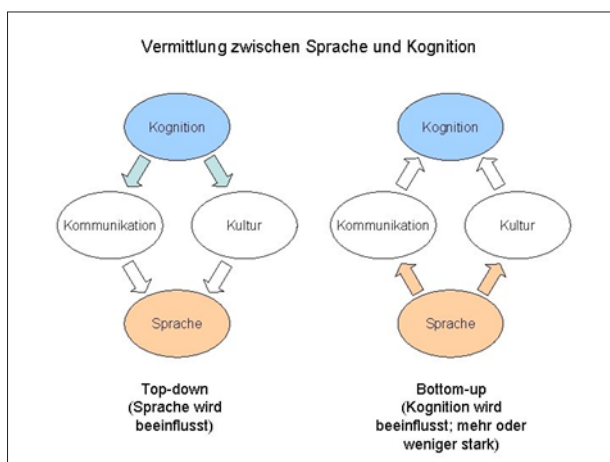
Резултатите показват, че червеният цвят се асоциира с *freundlicherweise*, *mysteriöserweise*, но и с *vorsichtigerweise*, *verräterischerweise*, а в някои случаи и с *traurigerweise* (скръб, траур – Южна Африка, Кот д'Ивоар). При зеления цвят са маркирани най-вече *entspannenderweise*, *freundlicherweise*, но и *verräterischerweise* (изневеря – Китай), *vorsichtigerweise* (опасност – Малайзия). Жълтият се свързва с *freundlicherweise*, но и с *verräterischerweise*, *traurigerweise* (траур – Египет, Етиопия, Мексико). Анкетираните единодушно са комбинирали черното с *traurigerweise*, *unglücklicherweise* и синьото с *freundlicherweise*, *entspannenderweise*, но бялото предизвиква противоречиви реакции – *freundlicherweise*, *entspannenderweise*, но и *traurigerweise* (траур, нещастие – Китай, Япония).

Това означава, че в различна културна среда траурът може да бъде обагрен в черно, в бяло, в червено или жълто, същевременно предателството – в червено, зелено или жълто. Всички тези нюанси добре онагледяват културните различия, vyplътени в цветовото (респ. емоционалното) възприятие.



Фигура 2. Асоцииране на модалните думи с цветове, изхождайки от емоциите, които те предизвикват в различните култури

Проведената анкета недвусмислено показва наличието на имплицитни връзки между езика и познанието, пречупени през призмата на културата и комуникацията, най-сполучливо онагледени в модела на професор Волфганг Шулце от Университета „Лудвиг Максимилиан“ в Мюнхен.



Фигура 3. Модел на професор Волфганг Шулце за връзките между езика и познанието, пречупени през призмата на културата и комуникацията

Интересна е и социолингвистичната интерпретация

Един от основателите на съвременната социолингвистика – американският изследовател Уилям Лабов, дефинира този дял като наука, изучаваща „езика в своя социален контекст“. Т.е. тук акцентът се поставя не върху вътрешната езикова структура, а върху употребата на езика от една или друга част на обществото, като се вземат предвид характеристиките на участниците в речевия акт, а именно фактори като възраст, професия, образование, местоживее и др.

Дългогодишни проучвания показват, че някои от тези лексикални единици се появяват в речта на детето, когато то започне да задава въпроси „защо“ – т.е. на възраст около 3 – 4 години. При въпроси, на които невинаги може да се отговори категорично, родителите относително често използват думи като *möglicherweise*, за да изразят една от възможностите или висока степен на вероятност.

„Използването на модални думи предполага овладяване на придобитите преди това основни структури на езика. Детето първо трябва да може да формулира съдържанието, което трябва да се разглежда за „модална оценка“. По-специално, първите модални думи като „може би“, „вероятно“ и „евентуално“

изискват когнитивно развито разбиране за пространството и времето“ (Bernd Reimann “Die frühe Sprachentwicklung des Kindes”).

Какво показва нашата анкета?

В нея изследваме комуникацията на представители от по-висока и доста разтегната възрастова граница – от 18 до 62 години. Най-убедително са представени 19 – 21-годишните (учащи – около 65 %). От 22 до 40 г. – приблизително 23 %, и останалите 12 % – от 41 до 62 години.

Като майчин език са посочени български, немски, испански, латвийски, португалски, румънски, чешки, турски и украински. Има и няколко представители, при които фигурират комбинации от два езика: немски/руски, немски/турски и немски/испански. В нашия отворен свят все пак доста деца, респ. младежи израстват в двуезична среда.

В графата за местоживеене анкетираните са отбелязали: България, Германия, Австрия, Швейцария, Испания, Португалия, Чехия, Полша, Русия, Украйна, Латвия, Румъния, Турция, Китай, Тайланд и Република Кот д'Ивоар, което е предпоставка за интересни резултати.

Според професионална принадлежност – повече от половината са студенти. Представени са и лекари, стоматолози, медицински работници, компютърни специалисти, архитекти, учители/преподаватели, консултанти, сътрудници в издателства, социални работници и безработни.

Резултатите показват, че в ежедневието си всички те, независимо от възраст, произход и професия, доста активно и в преобладаващата си част съвсем прецизно използват изследваните лексикални единици, предпочитайки ги пред други езикови варианти за изразяване на същото значение.

При избора на някои от тях – например *klarerweise* (пред *verständlicherweise* и *begreiflicherweise*) се потвърди отбелязаната в Дигиталния речник на немския език (DWDS) ареална обвързаност, а именно като по-разпространена форма в Австрия. Териториална маркираност се наблюдава (според DWDS) и при *fallweise* – Австрия, *kleinweise* – Бавария и Австрия, но те не са включени в анкетата поради ограничения в обема.

Интересно е да се проследи употребата на част от тези лексикални единици в различните стилове – в разговорен, жаргонен, вестникарски, канцеларски, изискан и др.

Според Duden – das grosse Wörterbuch der deutschen Sprache in 10 Bänden (1999) различна стилистична маркираност е отбелязана при 13, според Duden – Deutsches Universalwörterbuch (2003) – при 9 лексикални единици. Във втория липсва стилистична оценка при: *blöderweise*, *netterweise*, *witzigerweise*, *schicklicherweise*. Като характерни за разговорния стил (*umg.*) и в двата речника са отбелязани: *drolligerweise*, *komischerweise*, *witzigerweise*, *putzigerweise*, *paradoxerweise*, плюс *blöderweise* и *netterweise* – само в първия. Като характер-

ни за стила на по-изисканата комуникация (geh.) откриваме *schicklicherweise* и *unseligerweise*.

Освен това една и съща лексикална единица, например *literweise* в зависимост от контекста може да прояви едно значение в неутрална среда:

Пример: Für wenig Geld bekommt jeder seine Lieblingsschokolade, Knabberzeug und *literweise* Cola, oft auch noch im Sonderangebot. /Die Zeit, 09.10.2008, Nr. 42/

и друго със стилистична оцветеност:

Пример: Die Spieler warfen ihren Trainer in die Luft und übergossen ihn mit *literweise* Bier. /Bild, 26.05.2003/ или

Dazu *literweise* Ketchup. /Zeit Magazin, 01.06.2011, Nr. 23/

Някои от ексцерпираните примери показват и друга тенденция: например в разговорната реч *normal* се употребява често в значение на *normalerweise* – предпочитана вероятно като по-кратка форма.

Пример: Normal wird kein Historiker hinzugezogen, wenn Spiele mit historischem Hintergrund konzipiert werden./ “Opas Schulbuchunterricht ist tot!”. Werkstatt, 2014-01-17/

За съжаление, всички тези нюанси не намериха място в анкетата, тъй като от практически съображения нейният обем е сведен все пак до ограничен брой задачи, но предстои детайлен преглед на изработения за тази цел корпус от ексцерпии, който ще даде по-ясна картина за стилистичната оцветеност на част от изследваните лексикални единици.

В нея бяха включени най-вече показалите висока честота на употреба представители на тази група. Сред тях и двойката *glücklicherweise* и *erfreulicherweise*. В разгледаните от нас речници тези две думи са посочени като синоними. Според анкетата носителите на немски език съвсем категорично показват предпочитанието си за *glücklicherweise* в ситуации, при които не се е случило това, от което говорещото лице се страхува, и за *erfreulicherweise* – в случаи, при които се е осъществило нещо положително, нещо очаквано.

Примери: *Glücklicherweise* wurde niemand verletzt.

Erfreulicherweise gingen bei der Gemeinde einige wichtige Zuschussbescheide ein.

За разлика от тях обаче чуждестранните анкетирани реагират доста хаотично при избора на едната или другата дума. Явно ги приемат като синоними, без да усещат по-дълбоките семантични нюанси на обвързаност между дума и конкретна комуникативна ситуация.

Това означава, че в чуждоезиковото обучение подобни отклонения могат да бъдат преодоляни само с избор на подходящи примери и изясняване на по-дълбокия смисъл, който остава скрит зад представената в речниците информация.

В заключение, всичко това ни показва, че един по-задълбочен анализ в лингвокогнитивен, културологичен и социолингвистичен аспект хвърля допълнително светлина върху особеностите, съпътстващи употребата на изследваните думи, и подчертава важната им роля в процеса на комуникация.

ЛИТЕРАТУРА

- ЧЕНКИ, А., 2002. *Семантика в когнитивной лингвистике. Современная американская лингвистика: Фундаментальные направления*. Москва.
- ЧОМСКИ, Н., 2012. *Студии за езика и философията на ума*. София.
- DUDEN, 1999. *Das grosse Wörterbuch der deutschen Sprache in 10 Bänden*.
- DWDS, 1977. *Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. Der deutsche Wortschatz von 1600 bis heute*. [www.dwds.de].
- EVANS, V., BERGEN, B. & ZINKEN, J., 2006. *Language, Cognition and space*.
- REIMANN, B., 2021. *Die frühe Sprachentwicklung des Kindes. Der frühe Spracherwerb: Ein Informationsangebot zur Entwicklung der kindlichen Sprache* [<http://www.mutterspracherwerb.de>].
- SCHULZE, W., *Kognitive Typologie*. Достъпно на <https://slidetodoc.com/kognitive-typologie-dozent-prof-wolfgang-schulze-institut-fr/>.
- SCHWARZ, M., 2008. *Einführung in die Kognitive Linguistik*. 3. vollständig überarbeitete und erweiterte Auflage. Tübingen und Basel: A. Franke Verlag.

REFERENCES

- CHENKI, A., 2002. *Semantika w kognitivnoy lingvistike. Sovremennaya amerikanskaya lingvistika: Fundamentalnie napravleniya*. Moskva. [in Russian]
- CHOMSKI, A., 2012. *Studii za ezika i filosofiyata na uma*. Sofia. [in Bulgarian]
- DUDEN, 1999. *Das grosse Wörterbuch der deutschen Sprache in 10 Bänden*.
- DWDS, 1977. *Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. Der deutsche Wortschatz von 1600 bis heute*. [www.dwds.de].
- EVANS, V., BERGEN, B. & ZINKEN, J., 2006. *Language, Cognition and space*.
- REIMANN, B., 2021. *Die frühe Sprachentwicklung des Kindes. Der frühe Spracherwerb: Ein Informationsangebot zur Entwicklung der kindlichen Sprache*. [<http://www.mutterspracherwerb.de>].

- SCHULZE, W., *Kognitive Typologie*. Available at: <https://slidetodoc.com/kognitive-typologie-dozent-prof-wolfgang-schulze-institut-fr/>.
- SCHWARZ, M., 2008. *Einführung in die Kognitive Linguistik*. 3. vollständig überarbeitete und erweiterte Auflage. Tübingen und Basel: A. Franke Verlag.

LINGUO COGNITIVE, INTERCULTURAL AND SOCIOLINGUISTIC FEATURES OF THE GERMAN LEXICAL UNITS CONTAINING THE SUFFIXOID –WEISE

Abstract. The focus of the present study is on the lexical units containing the *-weise* suffixoid, presented in a broader extralinguistic aspect. The category unites two subgroups: on the one hand words meaning an objective characteristic of what is happening in the sentence, and on the other – words expressing the subjective attitude of the speaker to the content of the sentence. The word forms from the second subgroup modify the meaning of the whole sentence and are characterized by emphasized communicative significance, emotional saturation, subjective nuance and motivation.

Emphasis is placed on the interdisciplinary directions: linguo cognitive, culturological and sociolinguistic, in order to make the most of the opportunities they offer to supplement and deepen the semantic analysis of the studied words and the specifics of their use.

The article summarizes the results of a survey conducted both among native speakers and among learners of German as a foreign language in different linguistic and cultural environments, taking into account their reactions based on language sense in the same communicative situation.

The analysis unequivocally confirms our understanding that as an integral part of cognition, language reflects the interaction between communicative and socio-cultural factors.

Based on the established regularities, a concept should be developed to help students learning German

as a foreign language in mastering and using the studied lexical units.

Keywords: cognitive linguistics; sociolinguistics; modal words

✉ **Elena Nikolova-Kiskinova**

ORCID iD: 0000-0001-5632-6243

PhD student at University of Plovdiv Paisii Hilendarski

Senior Lecturer at the Medical University of Plovdiv

Plovdiv, Bulgaria

E-mail: elena_kiskinova@yahoo.com